

Nap

június-július

Észlelők	Jún.	Júl.	Módszer	Műszer
Áldott Gábor (Budapest)	8	7	v	10 Mv
Bozány Imre (Csitár)	14	13	v	10 T
Farkas László (Balatonfüred)	17	26	v, r	10 L
Hajdu Attila (Héhalom)	10	3	v	12,5 T
Iskum József (Budapest)	5	3	pr, tá	10 L
Mécs Miklós (Esztergom)	0	1	v, tá	10 L
Prehoffer Elemér (Budapest)	25	23	pr	8 L
Presits Péter (Balatonkenese)	0	4	pr, r	5 L
Ravasz Bálint (Gyopárosfürdő)	1	1	pr, r	5 L
Szeiber Károly (Budapest)	13	10	pr	7,2 L
Varga Tibor (Bokod)	9	13	v, r, pr	6,3 L
Zettisch Róbert (Kecskéd)	3	7	v	6 L

Rövidítések: v= vizuális módszer, r= részletrajz, f= fotó, pr= projekciós módszer, tá= táblázatos adatok, j= jegyzet, AA= aktív terület, j= jegyzet, MDF= átlagos napi gyakoriság, PU= penumbra, U= umbra, CM= centrálmeridián.

Észlelt napok száma:	29	27	Foltcsoport MDF:	2,7	3,8
Észlelések száma:	105	111	Fáklyamező mdf:	2,2	3,0

Június 1–2-án legnagyobb a csoportszám 7 AA-val, ezután lassan csökken, majd 12–21-e között egy AA látható. 19-e azonban teljesen folt nélküli. 26-án ismét „magas” 5 AA-val, 22-től 30-ig 2 és 4 között ingadozik. Feltűnően sokan nem látnak fáklyákat, csak Szeiber, Iskum és Farkas. A havi átlagos számuk elég alacsony.

A 31-én CM-en átvonult E típusú nagy foltcsoport követő tagja lassan pusztul és 5-én nyugszik. Ekkor van egy másik nagyobb csoport a CM-en. 1-jén már látható a K-i oldalon, mint C típusú AA. 2-án D típusú, a vezető kétszer nagyobb a követőnél, ez az aktívabb terület. 5-én tartózkodik a CM-en -9° -on, 6-án újabb foltok alakulnak ki a vezető ÉK-i oldalán és DNy-on is. 7-én távolabb vannak egymástól, 8-án az eredeti követő elhal, és a mostani követő mérete megduplázódik, a vezető pedig csökken. 9-én a legnagyobb méretű, négy U-val. 11-én nyugszik. Eközben $+9^{\circ}$ -on egy kisebb C típusú AA követi ezt, kb. 31-én kel. 6-án látszik a CM-en, és 10-én elhal.

11-től csak egy stabil I típusú AA látszik, amely 6-án kel, 12-én van a CM-en 22° -on, és 18-án nyugszik. 19-én nem látható folt a Napon. 20-án keletkezik a CM után másfél nappal -17° -on egy I típusú folt, körülötte pórusokkal. Ezek hátrasodródznak, és 23-ára elhalnak, 24-én nyugszanak. 22-én kel egy stabil monopolár, K-i felén pórusokkal, melyek a CM-nél eltűnnek 28/29-én, -12° -on. A foltátmérő ekkor 36 ezer km. 4-én nyugszik. 23-án keletkezik a CM előtt két foltocská 10° -on és 3° -on, 24-én vonulnak át a CM-en, 28-án nyugszanak. 25-én kel egy bipolár. 27-én egy közepes foltot sok apróbb vesz körül. 28-án három foltot kísér, elől-hátul folt-

mező. Típusát meghatározni sajnos nem tudjuk. 29-én csak a követő mező él. Július 1-jén van CM-en -10° és -15° között. Azonos hosszúságon van a hó eleji (5-én CM-en -9° -on) foltcsoporttal. 4-éig egy foltot dél felől apróbb pórusok öveznek, és 4-én egy szabálytalan folt jön köztük létre. Mintha újra aktivizálná. 7-én nyugszik.

Júliusban a foltgyakoriság kicsit növekszik, csak nem egyenletesen oszlanak el a foltok. Nagyobb vagy látványos folt nem látható. A legtöbb csoport 3-4-én 6 AA, 18-án és 25-én 7 AA. A legkevesebb (2 AA) 1-2-án látható, majd 10-11-én, 14-15-én. Sok az A és B típusú AA, melyek rövid élettartamúak. 5 monopolár is látható, ezek stabilak, ill. kettő elhal még lenyugvása előtt. Szép részletrajzok érkeztek Varga Tibortól, kár, hogy nem készültek más rajzok, hogy összehasonlíthassuk és nyomkövethessük a fejlődést. Pl. 5-én 15:15-16:22 UT-kor egy nagyobb pórusban egy fehér pöttyöt lát (CM-en 8-án -10° -on C típusú). 9-én egy közepes monopolárban a szálszerkezetet látja, és az U előtt világos „felhők” úszkálnak (CM-átmenet 11-én, 8° -on, I típusú). Ennek U-ja folyton változik. Két csoportot emelnék ki: 13-án keletkezik a CM-en -11° -on, 14-én egy D típusú, az U-k kanyargósak. 17-én még D típusú, 18-án elhal, a követő 19-én nyugszik, I típusú. Egy másik 17-én keletkezik a CM-en, I majd D típusú kicsi PU-val, -16° -on. 20-án még kicsi C a Ny-i peremnél, több észlelés nincs róla.

ISKUM JÓZSEF

A fehér fényű (WLF) napflerek megfigyelése

A WLF-ek megfigyeléséhez speciális felszerelés szükséges. Az alkalmazott optikának aránylag jónak és tisztán tartottnak kell lennie, mivel a szórt fény a kontrasztot csökkenti. A nyílászivonyt $f/20$ -nak vagy kisebbnek válasszuk a nyugodtság érdekében, ami nappal egyébként is rossz. A kép nyugodtsága fler megfigyelésénél fontosabb, mint a felbontás. Továbbá keskenysávú (kb. 100 Å HWB) interferenciaszűrőt (IF) kell alkalmazni, amely a látható napfénynek csak egy részét engedi át. Az ajánlott spektrálvonalak 3950 Å (Kalcium, H és K), 4300 Å (G-pont), 4860 Å (H-béta vagy F vonal), 5180 Å (magnézium) 6563 Å (H-alfa). Ezek a vonalak normálisan elnyelési vonalak (sötét), de emissziósak (kifényesednek), ha egy fler megjelenik. A sávzélesség csökkenésével a kontraszt és a flerek észrevételének esélye javul. A nagyon szűk IF-szűrők 1 Å HWB-je jó lenne, de akkor a megfigyelt fler már nem fehér fler. Rendelkezem egy távcsővel, amely speciálisan a WLF-ek észlelésére készült. Ez egy 15 cm-es $f/10$ Newton, bevonat (Al) nélküli tükrökkel. Egy 160 Å HWB-jű 4300 Å-s IF szűrő az okulárba van beépítve. 1988-ban már volt egy fél tucat fler, amit e készülékkel figyeltem meg. A kék területen történő megfigyelést egy Mylar-fólia, mint előszűrő segíti.

(Richard E. Hill, Sonne, 66. – ford. id. Iskum József)

(Megjegyzés: A Meteor 7-8. sz. 28. oldalán írt IF szűrők kontraszt próbája szerint a kontraszt növelhető, ha nem a kék, hanem a zöld tartományban, a szem spektrálérzékenységének maximumában észlelünk, melynek még megfelel az említett 5180 Å-ös tartomány. A spektrum kék végét azért részesítik előnyben a vörössel szemben, mert az nagyobb energiát képvisel, és ugyanazon fler kékben jobban észrevehető, mint a vörösben. Iskum J.)

Apróhirdetések

ELADÓ Darvai M. Üstökösök, meteorok c. könyve fénymásolva (130 Ft), Gothard: A fotográfia (60 Ft), Gothard: Újabbkori csillagászati megfigyelések (80 Ft), Jeans: A Világegyetem (220 Ft), VA I-IV. (40 Ft/db), Binokulár változók térképfüzet (70 Ft/db), Tair 4,5/300 M42x1 menettel + szűrő (6500 Ft), binokulártartó (100 Ft), színszűrőtárcsa (300 Ft). Farkas Ernő, 1161 Budapest, Csömöri út 81.

MEGREDELHETŐ amatőr csillagászoknak jól használható „planetárium jellegű” program C-64-es számítógépre megírva – hordozótól függően 120–150 Ft + postaköltség. Felbélyegzett válaszboríték ellenében tájékoztatót, leírást küldök. Bandler László, 9027 Győr, Stadion u. 2.

VENNÉK okulárokat, Barlow-kétszerezőt olcsón. Varga Balázs, 9330 Kapuvár, Földvári u. 5.

VÁLLALKOZÓ szellemű társakat keresek egy nagyméretű távcső megépítéséhez. Várom üveg, mechanikai, számítógépes ismeretekkel és jó ötletekkel rendelkezők jelentkezését. Terleczy József, 8220 Balatonalmádi, Bajza u. 2. Tel.: (86) 346-588

ELADÓ 260/1415-ös Csatlós-féle főtükör (hmg= 157, felbontás: 0,5 ívmásodperc). Ára 15 ezer Ft. Vicián Zoltán, 3041 Héhalom, Felszabadulás út 22.

ELADÓK a Csillagászati évkönyv alábbi kötetei: 1977, 1978, 1980, 1981, 1984, 1985, 1986, 1987. Ára (postaköltséggel együtt) 120 Ft/kötet. Megrendelhetők az MCSE postacímén (1461 Budapest, Pf. 219.).

AMATŐRÖK FIGYELEM! Szeretnének kevés befektetéssel jó optikához jutni? Felbélyegzett válaszborítékért tájékoztatót küldök. Czunyi Péter, 2833 Vértestolna, Kert út 2.

ELADÓ egy Gamma sztereo-okulár, újszerű állapotban, 8000 Ft-ért. Weintraut József, 7720. Pécsvárad, Munkácsy M. u. 17.

ELADÓ Meteor Atlasz, 16 lapon, 7,7 magnitúdóig ábrázolja a csillagokat és több ezer mély-ég objektumot tartalmaz. Ára: 300 Ft + postaköltség. Sárnecky Krisztián, 1132 Budapest, Kádár u. 9–11. Tel.: (1) 153-4902

ELADÓ egy Vixen gyártmányú távcső (60/800) állvánnyal és okulárokkal (20; 12,5 és 8 mm). Irányár 15 ezer Ft. Lantos Zsolt, 1221 Budapest, Szentkorona u. 13. Tel.: (1) 226-2682

ELADÓ könnyű összecsucskható fém fotóállvány, a panorámafeje magassága 1,5 m. Binokulárhoz, monokulárhoz kiválóan alkalmazható. Kadlót Ádám, 3100 Salgótarján, Medves krt. 51. Tel.: (32) 312-799

ELADÓ 160/1230-as Newton-reflektor állvánnyal, finommozgatással, keresővel és 3 db okulárral, újszerű állapotban. Horváth István, 1195 Budapest, József A. u. 83.

ELADÓ 72/500-as akromatikus objektív, ára 3400 Ft. Érdeklődni Sebők Györgynél lehet (tel.: 132-6262).

ELADÓ 15 mm-es Zeiss-O okulárban megvilágítható szátkereszt. A szál 2x2 fonálból áll, megvilágításának intenzitása és színe (zöld/piros) egyaránt változtatható. A szál élessége ± 5 dioptriát állítható. Ára táppal 4500 Ft. Eladó 50/540-es Zeiss-objektív, irányár: 4500 Ft. Rózsa Ferenc, 2600 Vác, Munkácsy M. út 4.

ELEKTRONIKÁBAN JÁRTAS olvasóinktól kérnék információt: ki tudja, milyen gyártmányú (cég neve vagy címe) az ERO márkanevű kondenzátor? Nagyon fontos lenne! Iskum József, 1042 Budapest, Rózsa u. 48. III/18.

Szép kivitelezésű, masszív távcsőmechanikák eladók, kézi finommozgatással. Gyártásukat vállalom.

**Réti Lajos, 9023 Győr,
Ifjúság krt. 51.**